

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastonj.

Vsebina: Vzreja krompirja. — O vrednosti koreninskih ostankov raznih kulturnih rastlin za zbiranje dušika in zeleni gnoj. — Svinjska potica in kavkaški gabez. — Slivov pekmez ali češpljevec. — Kuga na gobcu in na parkljih. — Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Uradno. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Vzreja krompirja.

Rud. Steppes.

Pred daljšim časom sem v tem listu opozarjal na nekatere ozire, ki jih moramo jemati pri izbiri krompirja za nasad in sem pri tem tudi omenil, da je na novo vzrejeni krompir bolj dostopen za razne bolezni (n. pr. da se mu izvija listje), ko pa požlahtnjeni krompir in da se da žlahtnjenje krompirja tudi v malih obratih izvršiti s prav lepimi uspehi.

Dočim hočemo pri vzreji novih vrst dobiti nekaj popolnoma novega in tudi bastardiramo (*) in skušamo dobiti seme, delamo pri žlahtnjenju na to, kako bi sorte, ki jih že imamo, kolikor mogoče zboljšali in požlahtnili.

Dasi si moramo, kar je popolnoma naravno, biti popolnoma na jasnem glede smeri, v kateri skušamo to ali ono vrsto zboljšati, oziroma glede lastnosti, ki se naj na navedeni sorti povečajo, oziroma — če so slabe — zmanjšajo ali odpravijo, vendar naj zadostuje v naslednjem podana navodila, kako naj vzredimo krompir z izbero.

Ker nam tukaj ne gre za to, da bi ustvarili nove vrste, nam ni treba posebe še govoriti v jako zamotanih razmerah pri cvetu in plodu krompirja; pač pa moramo navesti vse potrebno o drugih organih krompirja in njih medsebojni zvezi in odvisnosti.

Očividno je na primer, da dajejo vrste z ozkim ščavjem velike pridelke; v. Lochow v Petkusu je to dejstvo opazil že pred leti; Konrad Schlepachke v Pantenu pri Liegnitzu pa razlaga to dejstvo v „Deutsche landwirtschaftliche Presse 1911, Nr. 9“, na ta način, da ima ozkopernato grmičje absolutno manjše stevilo odprtin na ščavju, da je vsled tega transpiracija manjša, množina klorofila pa večja, da je torej asimilacija večja in vsled nje povečan tudi pridelek. Tudi so take vrste z manjšim številom odprtin (n. pr. Wohltmann) bolj trpežne za časa suše in dajejo na različni zemlji enako zadovoljive pridelke. Plosko okrogli gomolji imajo več škroba, pa so zato manj rastljivi (kakor je dognal Fischer); rdečkasto meso in vdrte oči kažejo na veliko množino škroba (Dietrich, Nobbe), dočim je število cim, oči, tudi po novih podatkih (von Feilitzen, Deutsche landw. Presse, 1911, št. 11, Karl Müller), v zvezi z množino pridelka na ta način, da je pridelek glede teže in velikosti gomoljev tem večji, čim večje je število oči. Stebla naj ne bodo pretanka, ker je s tem (kakor je dokazal Liebscher) v zvezi manjša produkcija, dočim daje zelo debelo in grobo steblovje — to sem opazil tudi sam — sicer mnogo gomoljev, toda drobne. Rast na množino je v zvezi z valjastimi stebli, množina stebel pa z drobnimi gomolji, dočim nima barva nobenega posebnega odločujočega vpliva. Pač pa je gotovo (kakor je dokazal Wollny), da imajo vrste z gladko kožo malo škroba in narobe.

Take razločke nahajamo v malih in velikih, valjastih, okroglih, ploščatih, podolgovatih gomoljih, v različnosti perja in stebel, v cvetu, času zrelosti, množini škroba in pridelka večkrat celo na istem polju ob enem in veliki množini. Deloma

so te razlike nastale vsled podedovanja, deloma pa so nastale vsled takozvane male varijabilite. Dr. Fruhwirth pravi, da se ne podedujejo zanesljivo, ampak vedno z nekaterimi spremembami, ki odgovarjajo mali varijabiliteti. Fischer je bil prvi, ki je izrečno opozoril na te razlike, ki jih ne povzročajo samo polje in lega, in je tudi opozoril na možnost razmerne dedičnosti nekaterih izmed teh razlik. S tem pa smo dobili možnost, da smo z izbero važnih razlik tudi krompir lahko zboljšali.

Sam Fruhwirth je tudi s praktičnimi poskusi toliko pripomogel, da smo danes tako daleč, da lahko zgoraj navedene zveze smatramo za precej stalne in zanesljive in če pazimo na njih in se ravnamo po načelih, ki jih bomo v naslednjem bolj na podrobno razložili, bomo s smotreno izbero tudi pri vzreji krompirja dosegli zaželjene uspehe. Pri tem izhajamo od rastlin, ne od katerega koli poljubnega gomolju in se oziramo na zdravje in množino pridelka kot dve najvažnejši lastnosti; nadalje se kratko pred sajenjem na preprost način dožene množina škroba; potomci teh rastlin se najprej posadijo sami zase in pri njih se potem izbero lastnosti, ki so važne za nadaljnje poskuse; med najboljšimi potomci pa zopet kontroliramo in izbiramo. Če se same po sebi pojavijo nove varijacije — če na novo nastanejo razlike — se pečamo tudi ž njimi in skušamo njihove lastnosti, ki nam ugajajo, z nadaljnjo izbero ohraniti, oziroma zboljšati.

Pri izbiri bomo, kakor smo že omenili, gledali pred vsem na zdravje in množino pridelka, lahko pa se oziramo tudi na množino škroba in dušika, obliko, čas zrelosti ali na to, kako bi se te lastnosti naenkrat zboljšale.

Izbera po dobi zrelosti je manj zanesljiva po času, ko ovene grm, boljše je, če se ravnamo po času cveta. Grm lahko pred časom ovene zaradi raznih bolezni na krompirju in zato se na to prikazen ne smemo in ne moremo zanesti.

Glede izbere na kakovost, pri kateri se pri namiznem krompirju ravnamo po željah odjemavcev, oziroma po tržnih razmerah, treba opozoriti, da se z izbero sicer da doseči značilna oblika gomolja, da pa nam z izbero samo podolgovatih in okroglih gomoljev ne bo prišel zanesljivi uspeh, ker se ta lastnost naravnost ne podeduje, tudi z dolgotrajnimi poskusi ne, pač vsled tega, ker je zelo podvržena zunanjim vplivom.

Najbolj bomo morali gledati na izbero po pridelku; pri zdravih vrstah z velikim pridelkom bomo upoštevali pred vsem velike gomolje; rastline naj bodo močne rasti in naj imajo mnogo, po možnosti debelejših stebel; perje naj bo, če se le da, bolj ozko. Boljše je, da začnemo poskuse z manjšim, a zato bolj enotnim materijalom. Če krompir kopljemo ni ravno težko izbrati primerne, najboljše gomolje; ča pa ga orjemo, si moramo prej dovolj enake rastline, ki se strinjajo glede barve in enakomerne sestave, dokler so še zelene, izbrati in označiti, tiste, ki se neenako osuše, izločiti, ostale pa pred oranjem posebe izkopati, pri tem pa one, ki niso dale dovolj zadovoljivega pridelka, seveda takoj izločiti.

Glede izbere po množini škroba moramo pred vsem opomniti, da se v manjših

obratih kemične preiskave ne bodo mogle izvršiti, dasi so rezultati najtočnejši, ker je kemična preiskava neglede na to, da je treba za njo zelo dragih sprav, zelo zamudna in zahteva točnosti in vaje. Pač pa dajejo fizikalne metode vedno še dovolj zanesljiva pojasnila; treba je dognati suho substanco gomolja s pomočjo njegove specifične teže. Jaz bi priporočal, naj se v spomladi, kratko pred sajenjem, naredi poskus in preiskava v solni raztopini. Sicer pa bi se morala vsaka rastlina preiskati, to je, veliki, zreli gomolji posameznih rastlin, ki so dale velik pridelek, posebe, ne mogoče poljubni gomolji z veliko množino škroba.

Preiskovanje v solni raztopini po takozvani Krockerjevi metodi se izvrši na ta način, da si napravimo v steklenih cilindrih s pomočjo areometra raztopine kuhinjske soli določene, toda različne gostote; med delom se morajo raztopine večkrat z areometrom kontrolirati, ker se z vmanjanjem in menjavanjem krompirja spreminja gostota. Če gomolj v prvi posodi z največje gostote potone, pride v naslednjo i. t. d. dokler ne plava potopljen; tedaj ima isto gostoto, kakor raztopina, v kateri se nahaja. Potrebno pa je, da krompir, s katerim smo delali take poskuse, pozneje omijemo in posušimo. Kadar izbiramo na veliko, si naredimo samo eno raztopino iste gostote, ki jo želimo pri svojem krompirju.

Tudi princip Reimannove tehtnice, ki se po žganjarnah mnogo rabi, se da porabiti za določanje množine škroba. Deutsche landwirtschaftliche Presse je v št. 11 leta 1911 prinesla sliko takšne tehtnice, kakor je izdelala tvrdka R. Korant v Berlinu SW., ki pa se izdeluje pač menda tudi za posamezna tehtanja. Sicer pa se da za taka tehtanja porabiti tudi dvodelna tehtnica z roženimi skledicami. Nato si naredimo za obe meji (10 do 25 odstotkov približno) tablico, v kateri vedno kontroliramo podatke po računu: specifična teža = t : v , kjer pomenja t težo gomolja izven vode, v pa izgubo teže pri tehtanju v vodi (torej t — teža v vodi).

Izbera po množini dušika po mojem mnenju ni potrebna. Dobra bi bila pri izbiri krompirja za jed in krmo, a ta preiskava je zelo težavna in zamudna in vrhu tega, vsaj pri izbiri na veliko, še ni dognano, ali se množina dušika podeduje. Nasprotno relacije k vsebini suhe substance bi se nam ne bilo treba bati.

Tako smo navedli najvažnejša načela, po katerih se moramo ravnati pri plemenski izbiri krompirja. Uspeh bo odvisen od mere, v kateri se nam bo posrečilo združiti vse dobre lastnosti, ki jih želimo; vendar pa ne smemo preveč zahtevati. Če pri bastardiranju, ki je označevalo sorto, nismo izhajali od enega individua, potem ima vrsta več oblik in ima razne tipe, ki se na zunaj sicer ne dado razločiti a le z izbero ločiti. V prvotno enotni sorti pa lahko nastopijo spontano varijabilite in tudi tukaj je možno, da si ohranimo obliko z izbero. Vendar pa bo vedno potrebno, da dalje časa opazujemo in zasledujemo posamezne potomce. Tudi moramo vpoštevati in izkoristiti vse, kar še sicer opazimo. Tako je n. pr. našel Schlepachke v Pantenu pri Liegnitzu v Wohltmannovi kulturi grm s krompirjem, ki je imel bele olupe in ki je to lastnost tudi ohranil, ki je

torej postal spontana mutacija. Tako je dobil popolnoma slučajno krompir, ki ima vse dobre lastnosti vrste, imenovane Wohltmann, razen tega pa še belo kožo, ki ga dela posebno priljubljeneja za jed.

Odjemavca vzrejenega semenskega krompirja je dobro opozoriti na to, da je boljše, če se za nasad jemljejo debeli in če ne mogoče srednji gomolji. Pridelovavec sam pa bo moral gledati na to, da bo dobil zdrav material. Pri tem pa igra pravilno gnojenje mnogo večjo ulogo, ko se navadno misli. Glede podrobnosti opozarjam na št. 15 in 16 že večkrat navedene „Deutsche landwirtschaftliche Presse“ leta 1911.

Za vse pa je potreben dar opazovanja, zdravo in izurjeno oko, ki že med rastjo marsikaj vidi, povrh pa potrpežljivost in ljubezen do stvari.

O vrednosti koreninskih ostankov raznih kulturnih rastlin za zbiranje dušika in zeleni gnoj.

Dr. Eduard Hotter.

V praktičnem kmetijstvu je staroznana prikazen, da so rastline metuljarice, kakor detelja, graholjka, lupina, bob, grah, seradela i. t. d. zelo dober predpridelek za važnejše kulturne rastline, kakor n. pr. pšenico, rž, oves, koruzo i. t. d.; v tem oziru so mnogo boljše ko surova, navadna divja praha.

Dejstvo je sicer dobro znano; toda strokovno utemeljene, pravilne razlage tega v kmetijski praksi splošno znanega in porabljenega učinka ježičnic do zadnjega časa niso mogli dati niti teoretiki niti praktiki.

Počelnika moderne poljedelske kemije, Boussingault in Liebig si tudi nista mogla drugače pomagati, ko da sta o učinku teh rastlin trdila isto, kar o učinku prahe, namreč da so razpadli in razkrojeni deli prahe ali predpridelka poznejšemu pridelku ugodna, lahko dostopna in sprejemljiva hrana, ki povzroči, da poznejši pridelek bolj bohotno raste.

Kmalu pa so ljudje opazili, da je med praho ali pred pridelkom, ki sestojata pred vsem iz metuljaric (*Papilionaceae*) in prahe ali predpridelkom, ki ima pred vsem razne trave (*Gramineae*), zelo velik razloček, pred vsem kar zadeva množino dušika, ki ga imajo metuljarice neprimerno več ko razne vrste trav.

Ker se je pomenljiva uloga, ki jo igra dušik kot rastlinska hrana, kmalu spoznala, se je takoj spoznalo tudi, v čem je večja vrednost metuljarice prahe za poznejši pridelek; tukaj odločuje pred vsem dušik, ki ga imajo metuljarice mnogo več v sebi ko trave. Vendar pa se v kljub neumornemu preiskovanju in pridnim poskusom ni moglo dognati, odkod prihaja, da imajo metuljarice več dušika ko razne trave.

Justus v. Liebig in njegovi učenci so menili, da ta dušik v teh rastlinah ne izhaja iz elementarnega dušika, ki je v zraku, in ki je kemično preveč indifrenten, da bi tvoril lahko sprejemljive spojine; zato so trdili, da izhaja ves dušik teh rastlin od solitrove kisline in amonijaka, ki sta v zraku in ki prihajata s padavinami na zemljo in tako v prst k rastlinam in njihovim koreninam.

Mnogoštevilne analize podnebnih padavin (dežja, snega i. t. d.) so pokazale, da pade v letu na hektar zelo različna množina 2 do 22 kg dušika v obliki amonijaka, solitra in solitraste kisline in da pride tako v zemljo.

Ker se je iz Boussingaultovih poskusov moralo sklepati, da prosti dušik ne more tvoriti hrane za rastline in ker v primeri z velikansko množino dušika, ki je v zraku one množine vezanega dušika, ki pridejo z atmosferskimi padavinami v prst in so tako rastlinam na razpolago, nikakor ne zadoščajo za bujno rast kulturnih rastlin, je iskal Liebig drugih virov za dušik in je priporočal, naj se kulturnim rastlinam gnoji s snovmi, ki imajo zelo mnogo dušika, kakor z guanom, žveplovokislino amonijakom in solitrom.

Ta način umetnega gnojenja se je popolnoma obnesel in od štiridesetih let 19. stoletja sem se je uvoz guana in čilskega solitra tako povzdignil, da se je v kratkem času ves guano zvozil na evropske njive in da gredo velikanske zaloge čilskega solitra vsled neprestanega izvoza (sedaj okroglo 20 milijonov metrskih stotov v vrednosti 500 milijonov kron na leto) tudi že proti koncu.

Lawes in Gilbert, ki sta Liebigove nauke na svojem poskusnem polju v Rothamstedu v

velikem obsegu in na izvršten način skozi desetletja praktično študirala in preskušala, da pada množina dušičaste substance, če se na kakem polju leto za letom zaporedoma pridelujejo žitne rastline, neprestano, dokler ne doseže najmanjše množine, približno 37 kg na hektar, pri kateri potem ostane. Ta minimum je pač sestavljen iz onega dušika, kar ga pride v zemljo s padavinami, potem iz zemeljskega in onega, ki se je naredil iz ostankov korenin predpridelka.

Ob enem s tem rezultatom pa sta Lawes in Gilbert našla, da se množina dušika pri žitnih rastlinah v taki vrsti poskusov neprimerno poveča, kakor hitro se v tej vrsti poskusov seje eno leto grah ali detelja. Ječmen ali pšenica, ki sta se posejala na to, sta dala mnogo večjo množino dušičaste rastlinske substance, dasi se polje ni pognojilo z dušičastim gnojilom in v kljub temu, da so metuljarice kot predpridelek dale velike množine dušika.

Ti rezultati so na eni strani potrdili znano dejstvo, da so metuljarice jako dober predpridelek za žitne rastline, na drugi strani pa so povzročile zagonetno vprašanje: odkod so prišle te množine dušika?

To uganko so nad 30 let poskušali rešiti znanstveniki in praktiki in tudi veliki učenjak Liebig je umrl, ne da bi jo razrešil, ali vsaj doživel, da se je razrešila. Med tem pa so, vsled znanih rezultatov, razdelili kulturne rastline v dve veliki skupini: one, ki dušik množijo, t. j. metuljarice in vse druge kulturne rastline, ki dušik žro, posebno pa trave. Ta praktično znana dejstva so mnogi skušali teoretično in praktično razložiti, dokler se ni naposled v letu 1886 Hellrieglu in Wilfahrtu posrečilo, da sta s svojimi klasičnimi preiskavami našla rešitev te uganke, ki je ostala nedotaknjena in ki tvori podlago teoriji o nabiranju dušika pri leguminozah.

Hellriegel uči, da so žita glede potrebnega dušika navezana edinole na dušikove spojine v prsti, da pa je leguminozam dostopen tudi prosti, elementarni dušik atmosfere in dalje, da lahko prejemajo ta prosti dušik le s pomočje določenih vrst mikroorganizmov, ki se tvorijo v koreninskih gomoljčicah stročnic.

Kako se pravzaprav izvrši kemijski ali fiziološki proces spojitve elementarnega dušika z bakterijami koreninskih gomoljčic, to še do danes ni razloženo, ravno tako — v kljub neumornemu preiskovanju številnih, učenih bakterijologov — še niso razložene razne posameznosti tega pranja in življenje raznih, prsto v zemlji živčih bakterij, ki lahko vežejo dušik (n. pr. *Clostridium past.*, *Azotobacter chroococcum*); ali čas ni več daleč, ko se bodo tudi ta tako važna pranja rešila in bo kmetovavec dobil na razpolago sredstvo za cepljenje, da bo svojo zemljo lahko po potrebi oskrbel z dušikom.

Dasi je praksa šla pred teorijo, posebno kar zadeva uporabo metuljaric za spajanje in vezanje dušika, daleč naprej, vendar so šele ta sedaj dobljena pojasnila in spoznanja omogočila nadaljnje praktično raziskovanje nabiranja dušika, kakor ga vrše razne metuljarice, pomena zelenega gnojenja in na njem osnovanih načinov gnojenja, za katerih umno izvršitev so si stekli velike zasluge pred vsem Schultz v Lupitzu in druge nemške poskušalne postaje.

Z mnogimi poskusi so se preskusili razni načini gnojenja na zeleno, tako celoletni, ki pa je samo nekaka vrsta zboljšane prahe in pri katerem izgubimo za gospodarstvo celo leto; potem zeleno gnojenje kot srednji pridelek, zeleno gnojenje v strnišče, gnojenje z eno samo vrsto stročnic (leguminoz) ali večjimi, potem zbiranje dušika s cepljenjem prsti z bakterijami, s cepljeno prstjo i. t. d.

Vsi ti poskusi so razne nazore v tem važnem pranja za kmetovavce, ki so v svoji zemlji imeli malo dušika, vedno bolj pojasnili, razni načini zelenega gnojenja so se zboljšali in naredili bolj zanesljivi in uspešni.

V kmetijem slovstvu imamo celo mnogo del in razprav, ki navajajo na podlagi tehtanj in kemičnih analiz v številkah množino dobljenega dušika in ki nam omogočajo, da lahko na vinar izračunamo vrednost nabiranja dušika in zelenega gnojenja.

Ker se v kmetijstvu pridelujejo metuljarice pred vsem za krmno in šele v drugi vrsti zato, ker so izboren predpridelek za razna žita, bi bilo pač zelo važno določiti vrednost strnišča in ostankov korenin. To bi bilo že zaradi tega primerno, ker misli praktični kmetovavec takole: če bi se

dalo s poskusom dognati, da je v ostankih metuljaric za dva ali tri leta sledečega pridelka nabranega dovolj atmosferskega dušika, potem naj kmetovavec zelenega dela nad zemljo ne podorje za zeleno gnojenje, ampak porabi za krmno in pusti le ostanke korenin sledečemu pridelku za gnoj. Na ta način bi bilo vsekakor gnetno boljše, da pridelujemo (in kosimo) metuljarice, ko pa da jih rabimo zelene za zeleno gnojenje.

Tako premišljevanje je tudi povzročilo, da smo naredili celo vrsto poskusov, ki bi nam naj v številkah pokazali razloček med zmožnostjo nabiranja dušika in produkcijo organske substance med metuljaricami in travami po množini in vrednosti.

(Konec sledi.)

Svinjska potica in kavkaški gabez.

Kdor ima le količkaj vpogleda v delovanje naših slovenskih gospodinj, ta ve, da stvar ni kar tako. Skrbeti morajo za naše telesne potrebe in kolikor bolje to umejo, tem bolj jih spoštujemo. Prava slovenska gospodinja pa skrbi tudi za domače živali, ki so v njeni oskrbi. Tu je cela kurja družina, ki pričakuje dobrega iz njenih rok, tam so zopet kruleči prebivavci svinjakov, ki z nekakim navdušenim kruljenjem pozdravljajo svojo krušno mater. Posebno zadnja družba nima nikdar zadosti.

Kadar je pridelka zadosti, svinje rediti ni nobena umetnost. Ali letošnje leto svinje rediti, je pa že umetnost, posebno sedaj. Krompirja še ni in kakor letina kaže, ga tudi preveč ne bo. Deteljo je suša prišla, da se le malo nakosi. No, in runkel? To je ena posebna stvar. Naše ženske se sila rade zaženejo na njivo, kjer raste ta le rastlina in obirajo perje. Pa glej pa spaka! Tu so zopet prišli tisti študirani kmetje, ki pravijo, da je to velika škoda za kočni pridelek; pravijo, da je zeleno perje pri vsaki rastlini to, kar so pri človeku pljuča. Če ni dobrih pljuč, človek ne more dihati in — izdihne; če ni dosti zelenega listja, se rastlini tudi slabo godi in ne more prav naprej. O tem se sami lahko prepričamo, saj vidimo, kake mišji repi vzrastejo tam, kjer se preveč obira.

No kaj pa tedaj? Naj pustimo svinje stradati? Od stradanja pa ne raste ne meso, ne špeh, in slaba bo v kašti. Treba tedaj misliti na kakšno krmno, ki bi svinjam ravno sedaj čez poletje prav prišla. Letošnje pomlad so se po vseh slovenskih kmetijskih listih priporočale najrazličnejše krmske rastline. Dve taki najboljši si hočemo v spomin poklicati. Ena je cikorija ali redič (v nekaterih krajih ji pravijo tudi svinjska potica), druga pa kavkaški gabez (*symphytum asperrimum*). Da se laže razumemo, navedem tukaj majhen poskus. Na kmetijski šoli v Št. Juriju ob j. ž. sta se letos ti dve krmski rastlini poskusili. Okoli Velike noči so se posadili potaknjenci od gabeza v razdalji 35 cm. Ravno v istem času se je posejala tudi cikorija in sicer v vrstah, ki so med seboj 30 cm narazen. Obe parceli sta enako veliki, približno 200 m² in so druga zraven druge, tako da se lahko primerja pridelek.

Meseca junija je porastel gabez toliko, da se je lahko začel žeti. Perje je precej kosmato, vendar pa ga svinje rade žrejo. — Cikorija je vzrastla jako bujno; začetkom julija se je začela kositi. Svinje jo za življenje in smrt rade žrejo in prav radi tega se je med ljudstvom udomačilo ime „svinjska potica“. Perje je gladko. Ženske zadržujejo, da je ni treba kuhati; kdor pa ve, kako rade naše ženske kuhajo in pacajo za svinje, ta tudi ve, da je to velik dobiček na kurjavi.

Najbolj nas bo zanimalo, kako se te rastline obnašajo proti letošnji suši. Cikorija je proti suši skoro popolnoma neobčutljiva, gabez pa je nekaj trpel. Sploh se lahko reče, da gabez ni tako z malim zadovoljen; on potrebuje dobro zagnjeno zemljo. Če prodajavci sadežev drugače govorijo in hvalijo svojo robo, tedaj pač to ni popolnoma resnično. Cikorija je na enako gnojeno zemlji bolj razvita. Končni uspeh seveda pokaže še le prihodnost.

V obče pa lahko rečemo, da nam je z obema rastlinama v teh pičlih časih jako veliko pomagano — samo škoda, da ni več prostora ž njima obsejanega — vendar pa je po dosedanem razvitku za naše razmere bolj priporočljiva cikorija.

Z i d a n š e k.

Slivov pekmez ali češpljevec.

Češpljevec je izvrstna jed, tako namazana na kruh, kakor kot nadev pri raznem pecivu. Pri nas je prišel že precej iz navade, dočim je drugod mnogo zahtevana hrana na mizah vseh slojev. Veliko češpljevca, ki gre na trg pod imenom „povidl“, se nakuha na Češkem, še več češpljevca „pekmez“ imenovanega se napravi na slovanskem jugu, n. pr. v Slavoniji in Bosni, kjer je produkcija sliv tako znatna, da se je n. pr. leta 1904/05 izvozilo tam čez 4000 vagonov češpljevca ali pekmeza. Razen tega nakuhajo Bošnjaki še precej slivovke, „rakije“, saj imajo v krajih, kjer se ne guje sliva, približno 10.000 žganjarskih kotlov.

Kuhanje pekmeza, ki pride ceneje, kakor kuhanje slivovke ali pa sušenje sliv, se vrši tam takole: Dobro dozorele, nekoliko obležane slive kuhajo na prostem v velikih, bolj plitvih, torej velikim ponvam podobnih, bakrenih kotlih, ki jih vdela v zemljo prilično tako, kakor pri nas žganjarske kotle tam, kjer ni posebne žganjarne; spredaj je torej v zemlji luknja za kurjenje, od tod vodi mali kanal proti sredini, kjer je votlina za kotel, vzadi za kotlom pa je luknja navzgor za odvajanje dima.

Slive se kuhajo tako dolgo, dokler niso razkuhane; da se ne prižgejo, jih vedno mešajo z leseno lopato. Razkuhane slive pretlačijo skozi sito, da na ta način odstranijo koščice in deloma lupine. Pretlačeno kašo ali mezgo vsipljejo zopet nazaj v kotle, ji pridenejo nekaj zelenih orehovitih in limonovih lupin ter nekoliko cimeta, oziroma klinčkov ali pa tudi nič in jo kuhajo tako dolgo, da se zgosti tako, da ne teče več od lopatice, s katero med kuhanjem neprestano mešajo, sicer bi se pekmez prismojil. Za prodajo namenjeni pekmez pride še vroč v male sodčke, za domačo rabo pa v lonce ali steklenice, katere se zavežejo s pergamentnim popirjem ali pa se spusti na vrh nekoliko razbeljenega loja, da se tako prepreči kvarjenje. Pergamentni popir je pred uporabo zmočiti, da ga je mogoče tesneje pritrditi.

V slučaju, da shranjen pekmez okisne, ga je treba še enkrat prekuhati, ter mu je dodjati nekoliko čiste pepelike, katera mu odvzame kisline. Pekmez se tudi lahko v obliki malih kolačev ali plošč posuši v peči ali štedilniku. Pri rabi v kuhinji se tak posušen pekmez razmoči v topli vodi. Pripravljanje pekmeza iz sliv je v letih, ko močno obrodé, še najboljši način, po katerem je mogoče dobro v prid obrniti preobilico sliv in potom katerega je lahko vsaj deloma odvrniti pritiskanje na cene.

Pri nas se sicer v takih letih skuha precej slivovke, ne pripravi se pa nič češpljevca ali pekmeza, niti za domačo potrebo, tem manj še za prodajo, čeravno ni dvoma, da bi se dala taka roba tudi na domačih trgih spraviti prav lahko in dobro v denar. Nič ne bi pa tudi škodovalo slovenski deci, ako bi se ji namazal enkrat kruh s slivovim pekmezom, kar bi gotovo več zaleglo, ko suha skorjica ali pa celo požirek slivovke, ki se ji že tudi ponuja dandanes.

Letos so prvi nas marsikje slive prav polne in namen teh vrstic je spomniti naše gospodinje na način uporabe sliv, ki je pri nas že skoraj pozabljen. Ni pa treba ravno bakrenih kotlov; tudi na ognjišču v lončenih, loščastih posodah se da pripraviti prav okusen češpljevec.

Pripomniti je še, da je mogoče na sličan način pripravljati pekmeze tudi iz jabolk (posebno sladkih) iz hrušk, črešenj, marelic, breskev i. t. d., kar bi bilo posebno priporočljivo za kraje, ki so izven pravega prometa in kjer se zavoljo tega še teže spravi v denar sveže sadje.

Če bodo prekupci sadja videli, da si znajo naši ljudje pomagati tudi v časih preobilice, ne bodo mogli pritiskati na cene tako, kakor sedaj; dobiti bo torej mogoče za manj sadja iste svote; preostanek pa, na primeren način shranjen, bo zalegel mnogo v lastnem gospodinjstvu, bodisi vsled uporabe doma ali pa potom prodaje po malem na bližnjih trgih.

Stvari pričete v malem se pa lahko sčasoma razvijejo tudi pri nas na veliko in postanejo nov vir nikdar dovolj zadostnih dohodkov. Zupanc.

Kuga na gobcu in parkljih.

Ker se ta bolezen zopet v naši deželi razširja, je treba, da se podajo živinorejcem navodila, kako se naj postopa, da vsaki svojo živino varuje okuženja ter zabrani razširjanje te zelo nalezljive bolezni.

1. V času, ko se kuga na gobcu in parkljih razširja, naj gospodarji vestno skrbijo, da osebe, ki govedo, ovce, koze in svinje oskrbujejo, ne pridejo v dotiko z drugimi domačimi osebami, pa tudi ne hodijo od doma ter ne občujejo s soslednimi ali tujimi ljudmi. Na vsak način se naj brezobzirno zabrani na kmetih navadno ponočno vasovanje mladine.

2. Osebe, ki živino oskrbujejo, naj nosijo posebno obleko in obutev pri hlevskih poslih, katero pa naj vsakokrat, predno zapuste hleve, odložijo ter si skrbno umijejo roke in lice.

3. Posamezni gospodarji in njihova družina naj nikakor ne obiskujejo gospodarstev in hlevov drugih gospodarjev. Ako pa kam gredo in se zopet vrnejo domu, naj skrbno osnažijo obleko in obutev, pa ne na dvorišču blizu hleva ali gnojišča.

4. Odločno se naj zabrani povsodi vstop v stanovanje ter na dvorišče in v hleve vsem tujcem, posebno pa živinskim mešetarjem in trgovcem, mesarjem, živinozdravnikiškim mazačem, konjedercem, potujočim kramarjem, beračem i. t. d.

5. Otroci okuženih gospodarstev naj ne hodijo v šolo, niti naj se ne potepajo okrog.

6. Goveja živina, ovce, koze in svinje se naj za časa kužne nevarnosti ne kupujejo, niti ne spravljajo na skupne pašnike, tuje živali pa se naj nikakor ne postavljajo v domače hleve.

7. Plemenice navedenih živali se naj v času kuge ne gonijo k plemenjaku iz domačije na tuji dvor.

8. Psi, mačke in kuretina se naj zapirajo, če pobegnejo, pa se naj pokončajo.

9. Tla v hlevih se naj polijejo pri vstopih in po hodnikih, kakor tudi v žlebih, kjer gnojica odteka, vsak dan z apnenskim beležem, ki se naj po možnosti napravi sproti iz živega apna.

10. Gnoj se naj skrbno izkida vsaki dan sproti na gnojišče ter se naj tam poliva z apnenskim beležem, ali kar je še boljše, potrosi z živim apnom.

11. Če bi se pri živini zapazila ali tudi samo le sumila kuga na gobcu in parkljih, se to ne sme zamolčati, temveč se mora nemudoma naznaniti občinskemu prestojniku, da pri pristojnem c. k. okrajnem glavarstvu izposluje uradnega živinozdravnika, ki potem ukrene, kako ozdraviti okuženo živino in zabraniti nadaljnje razširjanje kuge.

Gradec, dne 16. avgusta 1911.

Martin Jelovšek,

štajerski deželni živinorejski nadzornik.

Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

749. seja dne 11. julija 1911. Začetek ob 10. uri predpoldne.

(Konec.)

c) Sklepanje o predlogu podružnice Anger, sprejetem na 88. občenem zboru, glede izobrazbe praktikov v ravnanju z obolelo živino.

Poročavec član O. O. Januschke omeni, da se je o tem predlogu v živinorejskem odseku zelo obširno govorilo in da se je vsled sklepa lanskega leta na vseh strokovnih kmetijskih šolah uvedel pouk v živinozdravstvu. Razen tega se je sklenilo naprositi živinozdravnike, naj v tej stvari kmete primerno poučujejo in naj priobčujejo v družbinem listu primerne članke, ki se naj pozneje ponatisnejo v posebni knjižici; da pa se bo zabranilo mazaštvo, ki bi si ravno vsled tega predloga nekako pridobilo ime in da se nebi oškodovala glas in delokrog živinozdravskih organov, predloži poročavec naslednji predlog:

„Z ozirom na to, da je O. O. že v pretečenem letu sklepal o tem predlogu podružnice Anger in poskrbel vse potrebno, da se v kolikor mogoče veliki meri ustreže želji kmetovavcev po pouku o ravnanju z živino za časa bolezni, posebno pa o prvi pomoči pri nezgodah, se O. O. ne bo več dalje pečal s to stvarjo.“

Član O. O. Stocker pa se ravno vsled pomanjkanja živinozdravnikov toplo zavzame za predlog podružnice Anger in omeni, da goni ravno pomanjkanje kvalificiranih živinozdravnikov kmete k mazačem in konjederkam. Ker imajo živinozdravniki vsled tako zelo potrebne živinozdravske policije in drugih opravil zelo malo časa in ker ni upati, da bi štajerska dežela v doglednem času dobila toliko živinozdravnikov, kolikor jih potrebuje, je pač neizogibno potrebno, da se kmetom tudi v tej stvari pomaga. Daljši čas trajajoči kurzi so vedno v vsakem oziru ugodno

vplivali, kar se mora pričakovati tudi od teh kurzov za živinozdravstvo; živinozdravniki bi si pri tem ob enem lahko izobrazili praktične pomočnike, razen tega bi se s tem omejilo mazaštvo in kuge pri živini bi se ne dale tako dolgo tajiti. Zato predloži:

„Nadalje se prošnji podružnice Anger ugodi na ta način, da se bodo v bodoče sporazumno z visokim deželnim odborom po možnosti na kakem deželnem kmetijskem učilišču prirejali tečajji za posestnike in njih sinove o ravnanju z obolelo živino.“

Član O. O. Zedlacher priporoča, naj se na potovalnih zborovanjih posveča večja pozornost pouku v živinozdravstvu in naj si osnujejo kmete domače apoteke. Dr. Klusemann pravi, da mora kmetovavec na vsak način izvedeti mnogo več o živinskih boleznih, ko sedaj zna, razen če imenujeme tudi one posestnike, ki so strokovno izobraženi in si po potrebi pri živini sami pomagajo, tudi mazače. Mladi ljudje, ki so prišli iz kmetijskih šol, mazačem ne zaupajo več. Na limanice mazačev nasedejo samo oni kmetje in živinorejci, ki o zdravljenju živine nimajo prav nobenih pojmov.

Član O. O. Hamon se izvajanjem člana Stockerja pridruži iz tega vzroka, ker ne ve, kako si naj kmetje v času živinskih bolezni brez živinozdravnika pomagajo; ravno tako pozdravlja Stockerjev predlog tudi član O. O. Ecker-Eckhofen.

Član O. O. Kappel vidi vzrok za pomanjkanje živinozdravnikov v tem, da so živinozdravniki (deželni) vse preslabo plačani; zato se tudi nihče ne poteza za razpisana mesta; zato predloži, naj se obrnemo na visoki deželni odbor s prošnjo, naj pomnoži število živinozdravnikov in zboljša njih plačo, potem ne bo več treba računati s kurzi za izobrazbo praktikov v živinozdravstvu.

Ko omeni poročavec še škodo, ki bi jo prinesla uvedba javnega pouka v živinozdravstvu, ker bi se z uvedbo takih praktikov še bolj onemogočila odprava pomanjkanja živinozdravnikov in ker bi ti praktiki še dolgo ne bili toliko izobraženi, da bi ž njimi prišle naše živinozdravske razmere na zaželjeno in potrebno višino, da bi lahko uživalo naše živinozdravstvo popolno in neomejeno zaupanje, se je sprejel predlog poročavca, a ravno tako sta bila sprejeta tudi predloga članov O. O. Stockerja in Kappela.

d) Društvo za kontrolo mleka v Mariboru pošilja poročilo o delovanju v letih 1910 do 1911.

Poročavec član O. O. Klammer posname iz poslanega poročila, da sta iz društva izstopila 2 člana in da so vstopili 3 novi; tako je imelo društvo v pretečenem letu 24 članov z 822 kravami; kontrola pa se je izvršila samo pri 22 članih. Poprečno se je pri kravah namolilo na leto 2689 kg mleka (7.4 l na dan) s poprečno 3.71% tolšče. Od lanskega leta je ta množina napredovala za 72 kg pri kravi, vsebina tolšče pa je ostala ista; od leta ustanovitve društva (1904/05) se je množina mleka zvišala za poprečno 207 kg na leto in kravo, 40 članov je namolilo poprečno nad 4000 l, 5 nad 5000 l.

Društvo je dobilo od države 1300 K podpore. Polovica članov krmi svoje krave intenzivno z zeleno krmo, ostali po leti z zeleno krmo v hlevu; po zimi so krave dobivale seno, repo in močna krmila; hranilna vrednost krme se je računila po škrobovih vrednostih. 12 članov ima samo planinske sivke, 1 pincgavske, 1 vzhodnještajerske liske, 1 marijadvorke, 7 pa jih ima mešano živino. Pasma obeh nekontroliranih hlevov niso navedene. Da se planinske sivke ne obnesejo vedno dobro, to izhaja iz dejstva, da njih, ki imajo poprečno na dan 6.2 kg mleka, prekašajo celo mešani hlevi s svojimi 6.7, oziroma 6.9 kg. Vzhodnještajerske liske imajo po 6.1, za njimi zaostajajo marijadvorske in druge mešane pasme s 6 do 5.3 kg. Tolšče so marijadvorke imele približno 4%, med vsemi največ, za njimi so prišle pincgavke s 3.9%, nato vzhodnještajerske liske s 3.8 in alpske sivke s 3.5%.

Se vzame na znanje.

Naznanila in objave.

Tajnik Holz naanani, s katerimi vlaki se je mogoče odpeljati na Kraglglut na ekskurzijo, ki jo je O. O. sklenil v svoji zadnji seji in prosil, naj se udeleženci prijavi, da se lahko poskrbi pri vodstvu paše vse potrebno. Udeleženci so se prijavi in sklenilo se je, da se odpeljejo ob 1/2 uri zjutraj iz Gradca.

Glede nakupa knjižice „O stroških pridobivanja mleka“, ki jo je napisal profesor dr. Willibald Winkler, se sklone nakupiti vse izvode, kolikor jih ima založnik Fromme na Dunaju še na razpolago, da pa se ne bo priredila nova izdaja. Odlok visoke c. k. namestnije glede od O. O. priporočane prošnje Rudolfa Špana iz Golobinjaka za mlekarško štipendijo za obisk mlekarške šole v Friedlandu se vzame na znanje, ravnotako tudi naznanilo deželne odbora, da je zavrnil prošnjo okrajnega odbora v Stainzu, naj se mu iz izrednega kredita za pospeševanje živinoreje dovoli 20.000 K podpore za nakup živine. O. O. je dobil od deželne odbora na visoko c. k. poljedelsko ministrstvo naslovljeno prošnjo, naj se za stroške ustanovitve zadrugne mlekarne pri Sv. Štefanu na Leobnom za leto 1911 dovoli 4000 K podpore iz izrednega kredita; sklone se prošnjo priporočiti in jo vpslati naravnost poljedelskemu ministrstvu.

Enako je poslal deželni odbor prošnjo mlekarne zadruge v Trofaiach za podporo v znesku 12.000 K; sklone se jo priporočiti in jo potom c. k. namestnije vpslati c. k. poljedelskemu ministrstvu.

3. Poročila in predlogi odseka za vinarstvo.

a) Konstitucija odseka z izvolitvijo načelnika in njegovega namestnika.

Tajnik Holz poroča, da sta bila na seji vinarskega odseka, ki se je vršila 8. julija t. l. v Mariboru, v omenjenem odseku izvoljena za predsednika člana O. O. Reitter in za njegovega namestnika Wibmer.

Se vzame na znanje.

b) Sklepanje o predlogu podružnice v Ivanjokovcih glede izdaje poljudne knjižice o vinskih boleznih, odkazanem od 87. družbinega občnega zbora osrednjemu odboru v direktno izvršitev.

Poročavec član O. O. Zweifler omeni, da je ravnatelj Stiegler v vinarskem odseku predložil kratek pismen predlog, iz katerega je izhajalo, da se naj stvar pri visokem deželnem odboru po možnosti priporoča. Odsek za vinarstvo, pa je sklenil prošnji podružnice ugoditi sam in naročiti poročavcu, naj to knjižico spiše. Poročavec je nalogo prevzel in se bo potrudil, da je bo izvršil še pred trgatvijo, da bodo vinogradniki lahko že letos imeli korist od nje.

Se vzame hvaležno na znanje.

c) Sklepanje o prošnji podružnice v Št. Ilju v Slov. gor., naj se ustanovijo po Štajerskem rotovške kleti.

Poročavec član O. O. Reitter konstatira, da je prošnja sedaj, odkar so se razmere korenito izpremenile, postala brezpomembna; sklep se je namreč storil v času, ko so bile vse kleti polne vina in ljudje niso vedeli, kam bi ž njim. Zato za zdaj ne more predložiti nobenega predloga. Z ozirom na velike stroške, ki bi bili s tem v zvezi in ki bi zadeli tudi velika mesta in občine občutno, pa se za sedaj, ko so vsa večja štajerska mesta in občine v neugodnem gmotnem položaju, nasvet podružnice v Št. Ilju ne more izvršiti, ker ni prav nobenega upanja, da bi se lahko izvršil s kakim uspehom. Pač pa želi vinorejski odsek, naj se posveti več pozornosti štajerski deželni kleti v Gradcu in na to se naj ne pozabi.

Se vzame na znanje.

d) Podružnica v Hartbergu prosi, naj se zopet izposluje oddaja bakrene galice potom deželne odbora.

Poroča član O. O. Reitter.

Ker je dežela, ki je do leta 1911 oskrbovala dobavo bakrene galice, prišla v gmotne težkoče ali kakor pravimo po domače (popularno!) denarne stiske in morala oddati vsled tega to skrb Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem, je izginilo zelo mnogo olajšav pri plačevanju bakrene galice, ki so jih uživali prej okrajni odbori, občine in posamezni vinogradniki. Zato je popolnoma umljivo, da si ljudje želijo prejšnje čase nazaj, ker čaka Zveza s plačilom za dobljeno bakreno galico samo do 1. oktobra. Poročavec predlaga, naj O. O. naprosi Zvezo gospodarskih zadrug, naj raztegne rok za plačevanje dobljene bakrene galice do 15. decembra vsakega leta. Šele tedaj, če bi Zveza ne ugodila tej popolnoma upravičeni prošnji, naj O. O. prosi deželni odbor, naj zopet prevzame oddajo bakrene galice okrajem, kakor prej, če to dovoljujejo denarne razmere dežele.

Predlog je bil sprejet.

e) Zadržni inštruktor Heinisch v Brännu poroča o kletarskem poučnem potovanju.

Poroča član O. O. ravnatelj Zweifler. Vtis, ki ga je dobil Heinisch v deželni vzorni kleti v Gradcu, priča o podjetju, ki dobro in zanesljivo posluje. Ker je klet preplitva, se žalibog opažajo za kletarstvo v večjem obsegu neprijetni preveliki razločki v temperaturi; kupovanje vina po vzorcih, ki jih pošiljajo kmetovavci in vinogradniki na ponudbo, ni ravno vzor zadržnega delovanja, ker prihajajo pri konkurenci v vpoštev samo bolj premožni, strokovno bolj izobraženi vinogradniki s svojimi večjimi, bolj enakomerno in boljše pripravljenimi vini, dočim prihaja mali vinogradnik, za katerega je ta uvedba v prvi vrsti ustvarjena, manj v vpoštev. Temu pa skuša Zveza že dalje časa odpomoči z ustanovitvijo zadržne kleti. V Mariboru je gospod Heinisch obiskal najprej vinorejsko šolo, o kateri se je izrazil zelo laskavo; o vinogradu in o kleti. Mariborska kletarska zadruga pa je nanj naredila bolj vtis trgovskega podjetja ko zadržnega. Nato je šel na Tirolsko, da bi tam študiral namen in bistvo tamošnjih zadrug. Agentstvo, ki ga ministrstvo subvencionira, bi se po njegovem mnenju zelo lahko preprečevalo in oviralo s tem, da bi se na severu ustanovljale zadržne kleti, ki bi lahko dobivale vino iz zadržnih kleti na jugu. Nele, da bi se s tem naredilo vse poslovanje bolj preprosto, tudi vse podjetje bi se tako postavilo na bolj realno podlago, ker je in ostane trgovina z vinom stvar, za katero je potrebno obojestransko zaupanje.

Poročilo se vzame na znanje.

f) Sklepanje o pozivu kmetijskega okrajnega društva v Mistelbachu na Nižjem Avstrijskem, naj nastopimo proti ponovni obdavitvi vina.

Poročavec član O. O. ravnatelj Zweifler predloži, naj se ta stvar ne obravnava v tekočem dnevnem redu, ker poročavec ni prišel na sejo vinarskega odseka; ker pa je stvar zelo nujna, je odsek sklenil, na 29. dan julija sklicati sejo, na kateri se bo posvetoval in sklepal o tej stvari.

Se vzame na znanje.

g) Cesarska bijološka štacija za kmetijstvo in gozdarstvo v Berlinu pošilja spomenico o pokončevanju trsne uši v letu 1909 do 1910.

Poročavec član O. O. ravnatelj Zweifler omeni, da se v Nemčiji trsna uš še vedno pokončuje eksstinktivno, kar je zelo drago, a ne daje trajnih in zanesljivih uspehov, ker se trsna uš spet kmalu kje pokaže. Natančno se opisuje zatiranje trsne uši s petrolejem in žveplovim ogljikom, ki smo ga mi že davno opustili in raje začeli zasajati nove nasade z ameriškimi podlagami. Sicer pa tudi za Nemčijo ne bo preostalo nobeno drugo sredstvo, če se bo res hotela uspešno braniti te nadleže. Ameriške podlage se v Nemčiji ponekod že zasajajo, na primer v Alzaciji okoli Metza in v saški provinciji, poročilo pa to zamolči, ker zastopa poročavec nasprotno načelno stališče; podnebne razmere delajo v severu večje težkoče cepljenju na ameriškano podlago ko pri nas in zato ljudje nočejo nič slišati o novih nasadih na ameriškanih podlagah. V Nemčiji so stroški za zatiranje trsne uši znašali nad 24 milijonov kron, za nakup ameriških trsov pa se je izdalo komaj nekaj nad 1.200.000 K.

Poročilo se vzame na znanje.

4. Poročila in predlogi osrednjega odbora.

a) Glede ustanovitve kmetijske podružnice v Loki.

b) Glede ustanovitve kmetijske podružnice v Polenškaku.

Poročavec, tajnik Holz, omeni, da se pogajanja zaradi ustanovitve podružnice v Loki vrše že od leta 1910 sem; ker so pri ustanavljanju te podružnice vplivali tudi nagibi, ki niso izvirali iz same potrebe organizacije, se naj ustanovitev dovoli le pod tem pogojem, da se bo izvolil odbor, ki bo dajal jamstvo, da bo podružnica svoj pravi namen tudi izvrševala. Ker je ta podružnica od sosednjih oddaljena poprečno po 20 km, tako da se nje člani ne morejo pridružiti tem podružnicam, naj se poskusi vse, da se omogoči prebivavstvu organizacija in naj se družbinemu tajniku poveri naloga, da posreduje pri izvolitvi odbora te nove podružnice.

Predlog je bil sprejet.

Glede ustanovitve podružnice v Polenškaku omeni tajnik Holz, da se je ptujška mestna podružnica proti nji prav odločno izrekla, da pa ostale podružnice ne ugovarjajo. Ker pa žele ta-

mošnji prebivavci iz lastnih nagibov, kar je jako veselo, svojo kmetijsko organizacijo, se naj tako vse hvale vredno stremenje ne ovira in zato se naj podeli dovoljenje za ustanovitev začasne podružnice.

Predlog je bil sprejet.

c) Nato se je rešila prošnja občine Dol za semenj.

Prošnjama glavnega tajnika in oficijala Sko-ritscha za dopust se ugodi.

Član O. O. Klammer poroča nato o ravnanju Zveze gospodarskih zadrug pri zavarovanju njenih članov, med katerimi je mnogo takih, ki so tudi člani kmetijske družbe, za katere se skuša doseči od občnega zbora dovoljenje in sprejeto zavarovanje pri nižjeavstrijski deželni zavarovalnici. Nasprotno temu pa skuša Zveza gospodarskih zadrug stopiti v zvezo in stik z libereško zavarovalnico „Concordia“. Dasi se zdi, da je ta zavarovalnica nekoliko cenejša ko nižjeavstrijska, ker stoji izven kartela, vendar se nam zdi primernejše, če se damo zavarovati pri kaki deželni zavarovalnici. Sicer pa bi se lahko, dasi ni mnogo upanja na uspeh, poskusilo pregovoriti Zvezo gospodarskih zadrug, da bi tudi ona dala svoje člane zavarovati pri nižjeavstrijski deželni zavarovalnici. Predno pa se bo kaj definitivnega sklenilo, bi bilo dobro, da bi se vršil sestanek zastopnikov obeh strani. Ekscelenca gospod načelnik, ki je načelnik obeh korporacij, obljubi svojo udeležbo.

Član O. O. dr. Klusemann naznani, da izhaja iz jasnega poročila zastopnika c. k. poljedelskega ministrstva, ki ga je podal na seji glede ustvaritve tržne blagajne za živino in meso, ki se je vršila pri graškem mestnem svetu, da gre tukaj le za obvezno napravo, pri kateri bodo lahko kmetje, konzumenti in mesarji zastopali svoje pravice.

Se vzame z zadovoljstvom na znanje.

Tajnik Holz naznani, da je, kakor izhaja iz dopisa c. k. namestnije, Njega c. in k. apostolsko Veličanstvo blagovolilo potrditi izvolitev ekscelence gospoda Edmunda grofa Attemsa za načelnika c. k. kmetijske družbe štajerske. Se vzame z veseljem na znanje.

Odlok visokega deželne odbora, da se je priklopil prošnji, poslani od O. O. visokemu c. k. poljedelskemu ministrstvu, naj se nakaže 10.000 K za akcijo za pospeševanje pridelovanja krme, za pospeševanje rastlinarskega pouka, za znižano oddajo semenja in izdajo knjižice o poskusnem sajenju, vse to iz izrednega kredita, se vzame na znanje.

Zapisnik o anketi, ki se je vršila na c. k. namestniji in na kateri se je govorilo o nekaterih gozdarskih prašanjih, se sklone postaviti na prihodnjo sejo O. O. in poveriti članu O. O. Eckerju-Eckhofnu, naj o njem poroča in stavi primeren predlog.

Odlok c. k. namestnije glede podelitve prispevka k režijskim stroškom pri nameravani razstavi hmelja v Žalcu se vzame na znanje, ravno tako odlok glede prošnje I. štajerskega hmeljevega skladišča v Žalcu za državni prispevek za nakup kvadratne stiskalnice.

Glede prošnje podružnice pri Sv. Antonu, ki ji je toča naredila veliko škodo, naj se ji podeli žito za sejanje za znižano ceno, se sklone predložiti prošnjo s toplim priporočilom c. k. namestniji, oziroma zakladu za pomanjkanje.

Naknadno se potrdi in odobri podelitev 25 K podružnicama v Ormožu in pri Sv. Mihaelu nad Mozirjem za nakup predmetov za žrebanja na podružničnih prireditvah.

Zahvalno pismo blagajnika podružnice Petra Sorgerja v Kumbergu za podeljeno odlikovanje se vzame na znanje.

Ker v avgustu ni več nobene seje, se prihodnja določi na september. Proti zapisniku zadnje, 748. seje ni nobenega ugovora, zato ga predsednik proglasi za odobrenega in zaključi sejo z zahvalo vsem udeležencem.

Zborovanja podružnic.

Št. Ilj v Slov. gor., 20. avgusta 1911. Šentilska podružnica c. k. kmetijske družbe štajerske priredi v nedeljo dne 10. septembra ob 3. uri popoldne v gostilni gospe Walli Steflitsch v Štrihovcu kmetijsko zborovanje; pri tej priliki bo predaval strokovni učitelj gospod Rudolf Krakofzik o kaljenju in rasti žitnih rastlin, razjasnuje svoje razpravljanje s slikami, ter o semenskem zrnju in o menjavi semen. Na to se bodo sprejemala naročila na sadno drevje, cepljene trte, zavarovalne mreže za sadno drevje, gozdne rastline i. t. d. Radi važnosti predavanja se vabijo

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p. Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Ogledovanje in prodaja plemenske živine muredolske pasme 12. septembra 1911 pri Sv. Mihelu nad Leobnom.

Dne 12. septembra 1911 se bo pri Sv. Mihelu nad Leobnom na Gornjem Štajerskem vršilo jesensko ogledovanje živine s pravico prodaje in sicer muredolske pasme, prirejeno od Zveze muredolskih živinorejskih zadrug na Štajerskem v imenu Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Zveza muredolskih živinorejskih zadrug je za to prireditev sestavila natančen program, ki ga na željo pošlje zanimancem.

Opozarjamo vse zadružnike in zanimance na to prireditev, na kateri jim bo dana prilika, da si lahko oskrbijo lepo in dobro plemensko živino.

II.

Kmetovavci, pozor!

Kakor je znano, imajo kmetovavci po nekaterih krajih Štajerske krme v izobilju na razpolago in tako jim je dana možnost, da si lahko število svoje živine z nakupom pomožijo. Na drugi strani pa so po velikih delih Avstrije kmetovavci prisiljeni vsled dolgotrajne suše in pomanjkanja krme znižati število svoje živine in je zato morajo nekaj prodati, ker nimajo zanj dovolj krme.

Po pojasnilih, ki jih je naznanil osrednji odbor c. k. štajerske kmetijske družbe v družbenem listu 16. avgusta t. l., je uvedla c. k. štajerska namestnija vsled naročila c. k. poljedelskega ministrstva potrebne odredbe, da bi s pomočjo in sodelovanjem Zveze gospodarskih zadrug omogočila nakup živine iz krajev, kjer je malo krme; za to stvar je c. k. poljedelsko ministrstvo obljubilo še posebne olajšave.

Štajerskim posestnikom se naj z dajanjem posebnih posojil, ki se bodo zelo nizko obrestovala, da možnost, da si nakupijo več živine.

Svoje člane opozorjamo že sedaj na to za naše štajerske kmetovavce zelo važno akcijo. V prihodnji številki bomo naznanili pogoje, pod katerimi se bo lahko na ta način dobila plemenska in rabna živina.

III.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Nakup krme.

Zveza lahko kupi večje množine sena v celih vagonih za trdno ceno, ki znaša, kakoršna je pač kakovost, od 5 do 7½ K za metrski stot.

Svoje člane, ki bi lahko oddali seno, pozivamo, naj nam nemudoma pošljejo svoje prijave in naznanijo množino, kakovost in ceno. Ob enem s ponudbo se naj pošlje večji vzorec.

Sporazumno s c. k. kmetijsko družbo smo ukrenili vse potrebno, da se bo lahko nakupila večja množina stikalnic za krmo, ki se bodo pod posebno ugodnimi pogoji ali prodale ali pa za malo odškodnino dale na posodo.

Opozarjamo vse svoje zadruge in člane na dejstvo, da smo vsled pomanjkanja krme po drugih krajih dobili velika naročila na krmo in da lahko kupimo vsako množino zdravega, dobro spravljenega, napol sladkega in sladkega govejega sena.

Samoumevno je, da bomo za svoje člane skušali doseči najugodnejše cene in zato še enkrat opozarjamo, da nam nemudoma vpošljete svoje ponudbe.

Ravno sedaj je čas, da pozovejo naše članice svoje člane k skupni prodaji in delajo na to, da se z zadružnim delom dobi za člane primeren dobiček.

Podrobnejša navodila dajemo drage volje.

2.

Nakup vina za deželno vzorno klet.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem bo tudi letos kupila za svojo deželno vzorno klet v Eggenbergu pri Gradcu letošnja vina ali naravnost od kadi ali pa prvič pretočenega.

Ponudbe se naj blagovolijo poslati pravočasno na naslov Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz, št. 2.

3.

Temelje cene za ponudbe producentov

pri dobavi sena, steljne in posteljne slame, zaželjena množina sena, steljne in posteljne slame za režijske namene c. in k. vojske v zagotovljeni dobi 1911/12 so se od c. in k. intendance III. kora določile takole:

Blago	Postaja	Temeljna cena pri skladišču vojaškega oskrbovališča se je za dan temeljne cene, t. j. 1. avgusta 1911 na metrski stot določila z	Regulacija ceno se ravna po poprečni notaciji tržne cene, ki je znašala na dan določitve temeljne cene	
			K	K
Seno	Gradec	4.70		
	Maribor	4.20		
	Celovec	5.—		
	Beljak	5.—		4.67
	Ljubljana	4.30		
	Gorica	5.30		
Postelj-na slama	Pulj	5.50		
	Gradec	4.50		
	Maribor	4.00		
	Celovec	4.25		
	Beljak	4.40		3.68
	Ljubljana	4.—		
Postelj-na slama	Gorica	5.—		
	Pulj	5.20		
	Gradec	5.10		
	Maribor	4.60		
	Celovec	4.85		
	Beljak	5.—		4.84
Postelj-na slama	Ljubljana	4.60		
	Gorica	5.60		
	Pulj	5.80		

Temeljne cene kažejo vrednost blaga vsaj skladiščne kakovosti „pri oskrbovalnem skladišču“ dotične postaje, torej z vsemi postranskimi stroški (privoz, užitninski davek i. t. d.) potem z všteto eventualno potrebno rektifikacijo za spravljanje v skladiščno kakovost, na dan določitve temeljne cene, to je 1. avgusta 1911.

Te določene temeljne cene se v vsakem posameznem slučaju regulirajo po eventualni spremembi cene, ki je nastopila od dne določitve temeljne cene.

Ta regulacija se pri dobavi sena in slame vrši po poprečju vsakokratnih tržnih cen na postajah Gradec, Maribor, Celovec, Beljak, Ljubljana in Gorica. Tržne cene v Pulju se pri tej regulaciji ne vpoštevajo, na kar tukaj izrečno opozarjamo.

Rok za vpošiljanje in pogoji pri oddaji.

Ponudbe za dobavo sena, steljne in posteljne slame se naj c. in k. intendanci 3. kora pošljejo do 24. avgusta 1911.

Dobave se bodo pri posameznih ponudbenih postajah oddajale, kakor sledi:

Splošno imajo ponudbe zadružnih zvez prednost pred vsemi drugimi ponudbami.

Na to slede v tukaj navedenem redu ponudbe organiziranih zadrug, one ostalih kmetij-

skih društev, potem ponudbe slučajnih konzorcijev in posameznih producentov okrožja tukajšnje intendance, njim sledijo v enaki vrsti ponudbe iz okrožij ostalih avstrijskih intendanc.

Ponudba mora znašati najmanj 100 metrskih stotov.

4.

Nakup žita za setev in semena rdeče detelje.

Zveza kupuje lepo žito za setev, kakor oves, zimski ječmen, zimsko pšenico, zimsko rž, posebno iz goratih, mrzlih krajev. Tudi išče črni oves dobre kakovosti. V ponudbi se naj navede množina, cena, teža, višina in lega, v kateri se je žito pridelalo; po možnosti se naj navede tudi sorta. Vsaki ponudbi se naj priloži vzorec, vsaj ¼ kg težak.

Kakor vsako leto, bo Zveza tudi letos kupovala seme rdeče štajerske detelje naravnost od producentov, na kar že danes opozarjamo. Prezela bo vsako množino, toda samo pod pogojem, da je seme brez predenice in štajerskega pokolenja.

Cena se bo razen po tržni višini, določila tudi po množini plevelovega semena, pred vsem fine predenice.

Ponudbam se naj priloži zanesljiv vzorec.

5.

Prodaja žita za setev.

Zveza gospodarskih zadrug bo od začetka septembra naprej imela na prodaj, dokler bo kaj zaloge, sledeča žita v izborni kakovosti:

Petkuško zimsko rž, K 27'50, moravski posevek iz 600 m višine nad morjem.

Zimsko pšenico brez resja, K 29'—, zelo plodovito, pridelano na graškem polju.

Moravski zimski ječmen, K 24'—, Friedrichswerter Mammut.

Zimsko grašico (*Vicia villosa*), K 37'—, vse cene za 100 kg netto brez vreče, od južnega kolodvora v Gradcu.

Na željo pošljemo vzorce na ogled. Semensko žito se na Röberjevem stroju za snaženje žita še enkrat temeljito osnaži in zaradi tega so cene nekoliko višje.

Prašanja in naročila se nam naj kmalu pošljejo, ker je zaloga omejena in se zaradi kratkega časa za setev ne more pozneje več naročiti.

6.

Nakup krmil.

Svoje člane opozorjamo na dejstvo, da postaja cena različnim krmilom vedno višja in jim svetujemo, naj si pravočasno naročijo sledeča krmila: oves, ječmen, koruzo, otrobe, krmilne moke, prge morskega semena, prge bučinega semena, otrobe bučinega semena, melasino močno krmilo.

To napravijo na najboljši način, če pošljejo zaupna naročila nam, ker nam je potem mogoče, kupiti potrebno množino o pravem času. Prosimo, naj se nam eventualna prašanja kolikor mogoče hitro pošljejo.

III.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo zainteresenti med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudeb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se zainteresirani obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi, ki se bodo v mesecih septembru in oktobru 1911 vrsili v Gradcu.

Od 22. maja naprej se vrši začasno dva dni pred glavnim živinskim sejmom vedno kontumacijski živinski sejem za goveda.

1. Sejmi z rogatino: 1., 14., 21. in 28. septembra in 5., 12., 19. in 26. oktobra 1911.

2. Sejmi z malo klavno živino: 1., 7., 22. in 29. septembra in 6., 13., 20. in 27. oktobra 1911.

3. Konjski sejmi: v petek, 1. septembra (letni konjski sejem) in v četrtek, 5. oktobra (mesečni konjski sejem).

Sejem z malo klavno živino se od 1. maja naprej začne že ob 7. uri zjutraj.

Ponudbe:

Graščinska uprava Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, pingavskega plemenskega bika, dobrega za skok, 1 3/4 leta starega, 460 kg težkega, za 580 K.

Koloman Kramer, Friedlhof v Eggersdorfu pri Gleisdorfu, sedaj v Gradcu, Kastelfeldgasse 15, kupuje molzne krave.

Karl Maschka, c. k. poštni uradnik v Lichtenecu pri Ptujju hoče čistoplemenskega emdenskega gosaka iz leta 1910, zelo dobrega za pleme, zamenjati za enako gos; tudi kupuje gosi.

Graščinska uprava Trautenberg, pošta Luče, postaja Ernovž, 3 na čas breje, težke starejše krave za poprečno 500 K; en par hribovskih volov, 850 kg težkih, za 850 K. Živina se lahko vsak čas ogleda.

Vnovčevalnica za živino Zell am See naznanja, da se v neokuženih krajih Saalfelden in Lofer odda večje število krav.

Prosimo, da se naj v bodoče pri ponudbah navede približna živa teža in cena.

Naročila:

Koloman Kramer, Friedlhof v Eggersdorfu pri Gleisdorfu, sedaj v Gradcu, Kastelfeldgasse 15, ponuja mleko.

Hugo pl. Baltz, graščina Hollerhofen, pošta Rein pri Gratweinu, želi dobiti 4 rezane prašičke, sposobne za pitanje, 5 do 7 mesecev stare; plačilo po živi teži.

Karl Maschka, c. k. poštni uradnik v Lichtenecu pri Ptujju išče osla, še rajši oslico, po možnosti brejo, če mogoče z opravo.

Ponudba jajec za nasad.

Luis Winter v Pirkwiesnu, pošta Šmarje ob Pickelbachu, oddaja za nasad po 13 v jajca sulmodolske in plymouthske pasme.

Graščina Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, oddaja jajca sulmodolske pasme za nasad, ravno tako tudi lepa plemena te pasme.

Pozor.

Odslej bomo prijave, o katerih ne dobimo nobenih nadaljnih naznanil ali poročil, trikrat priobčili in nato črtali.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca junija 1911. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

Posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. maja 1911	—	—	8,311.953	79	3,555.148	16	—	—
Promet junija 1911	329.612	94	359.960	18	245.872	78	106.074	30
Skupaj	329.612	94	8,671.913	97	3,801.020	94	106.074	30
Proč vračila	—	—	329.612	94	106.074	30	—	—
Stanje dne 1. julija 1911	—	—	8,342.301	03	3,694.946	64	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

Kmetijske zadruge	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. maja 1911	—	—	2.806	—	1,330.114	17	—	—
Promet junija 1911	88	39	70	02	31.049	14	5.427	32
Skupaj	88	39	2.876	02	1,361.163	31	5.427	32
Proč vračila	—	—	88	39	5.427	32	—	—
Stanje dne 1. julija 1911	—	—	2.787	63	1,355.735	99	—	—

Ves promet posojilnih društev Zveze meseca junija 1911 K 1,041.520-20
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca junija 1911 " 36.634-87
 Stanje vseh vlog koncem junija 1911 " 8,345.088-66
 Stanje vsega kredita " " 1911 " 5,050.682-63
 Uvoz blaga v juniju 1911 " 183.640-15
 Izvoz " " " 1911 " 285.417-13
 Skupni promet meseca junija 1911 " 419.057-28
 Število pridruženih posojilnih društev koncem junija 1911: 278.
 Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem junija 1911: 81.

Tržna poročila.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, zaznamovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme. (Dalje).

Dne 11. septembra v Šmarju pri Jelšah; v Rušah**, okr. Maribor; pri Sv. Juriju v Slov. gor.**; okr. Sv. Lenart v Slov. gor.; na Bregu pri Ptujju*; pri Sv. Janžu pri Spodnjem Dravogradu**, okr. Slov. Gradec; v Mozirju**, okr. Gornji grad; v Loki**, okr. Laško.

Dne 12. septembra v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 13. septembra v Dobovi (sejem z govedom in konji), okr. Brežice; na Ptujju (sejem s ščetinarji); v mestu Mariboru*.

Dne 14. septembra v Rogatcu**; v Golobinjeku**, okr. Kozje; pri Sv. Ani na Krembergu**, okr. Cmurek; v Ivnicah**, v Gradcu (sejem z rogatino); na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); v Petrovčah*, okr. Celje; v Vitanju, okr. Konjice.

Dne 15. septembra v Rogatcu (sejem s ščetinarji); v Zdolah**, okr. Brežice; v Gradcu (sejem z malo klavno živino); v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. septembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 18. septembra v Kapelah**, okr. Brežice; v Braslovčah**, okr. Vransko.

Dne 19. septembra v Ormožu (svinjski sejem); v Ljutomeru**; v Radgoni*.

Dne 20. septembra na Ptujju (sejem s konji, govedom in ščetinarji).

Dne 21. septembra v Podsredi**, okr. Kozje; v Gradcu (sejem z rogatino); na Dobrni**, okr. Celje; v Laškem**; v Framu**, okr. Maribor; v Ormožu**; na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); v Lučah, okr. Arvež.

Št. 9937.

Avizo.

Armada uprava kupi po trgovskih običajih za **Gradec** . . . 1600 q sena, 1200 q nastelne slame, 400 q posteljne slame; za **Maribor** . . . 1500 q sena, 1000 q nastelne slame; za **Beljak** . . . 300 q sena, 800 q nastelne slame; za **Ljubljano** . . 1200 q sena, 800 q nastelne slame, 200 q posteljne slame; za **Gorico** . . . 800 q sena, 200 q nastelne slame; za **Pulj** 400 q sena, 300 q nastelne slame, 500 q posteljne slame.

Tozadavne razprave in pogajanja se vrše dne 9. septembra 1911 v vojaškem oskrbovalnem skladišču (Militärverpflegungsmagazin) v Gradcu.

Ponudbe, ki morajo biti kolkovane, se morajo vpsolati vsaj do 9. ure predpoldne istega dne oskrbovalnem skladišču v Gradcu, kjer so na razpolago tudi natančnejša pojasnila in pogoji v posebni knjižici. Nakupovalni avizi s pogoji se dobe brezplačno i pri vojaškem oskrbovalnem skladišču v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

V Gradcu, meseca avgusta 1911. 357-1

Od c. in k. intendance 3. kora.

Se Kometovi mlini

so dandanes najboljše za dobivanje debete in fine melje, ker so opremljeni s Hellerjevimi umetnimi mlinskimi kamni, kojih ni treba nikdar ostriti in kojih kakovost je neprekosljiva. Priporočamo nadalje brusne kamne vsake vrste v najboljši kakovosti.

Prva tovarna za umetne mlinske kamne in gradnjo mlinov v Sandovu pri Češki-Lipli.

Komanditna družba E. J. Heller. Iščejo se zastopniki. 415b/10-24

Oznanila

„Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

C. in k. intendanca 3. kora. 355-1
 K št. 7896 iz leta 1911.

Avizo

glede zakupne oddaje sena, slame, lesa za kurjavo in premoga za vojaštvo, nastanjeno v sledečih postajah za zagotovitev dobo od 1. novembra 1911 do 31. oktobra 1912. Ponudne obravnave se bodo vršile: za **Maribor**, Straß pri vojaškem skladišču v Mariboru, 30. avgusta 1911, ob 9. uri predpoldne; za **Ptuj** pri okrajnem glavarstvu na Ptujju, 31. avgusta 1911, ob 9. uri predpoldne; za **Celje** pri podružnem vojaškem skladišču v Celju, 4. septembra 1911, ob 9. uri predpoldne; za **Radgono** pri okrajnem glavarstvu v Radgoni, 9. septembra, ob 9. uri predpoldne; za **Bruck ob Muri** in **Šmarje** pri okrajnem glavarstvu v Brucku ob Muri, 14. septembra 1911, ob 9. uri predpoldne; za **Judenburg** pri okrajnem glavarstvu v Judenburgu, 15. septembra, ob 9. uri predpoldne; za **Gradec** pri vojaškem skladišču v Gradcu, 16. septembra 1911, ob 9. uri predpoldne.

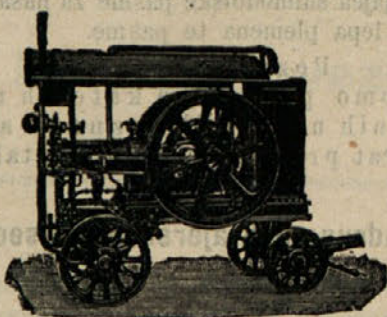
Pogoji, veljavni za te pogodbe, se nahajajo v razglasih in zakupnih pogodbenih zvezkih, razpoloženi pri omenjenih uradih na vpogled, dobe pa se tudi brezplačno od vojaških oskrbovališč.

V Gradcu, meseca avgusta 1911.

Od c. in k. intendance 3. kora.

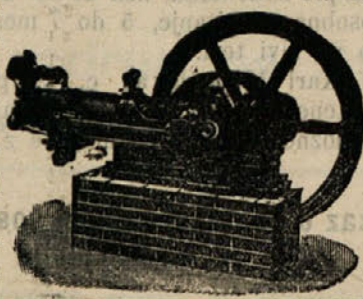
1 do 2 vinarja je obratnih stroškov na uro in HP pri mojih patentiranih **oljnih motorjih z visokim tlakom** od 16 HP naprej. —

4 do 5 vinarjev : pri : **Petrolin motorjih in lokomobilih** : kakor 2 do : **stojecih motorjih.** : mojih : 10 HP tudi pri

Tovarna za motorje
J. Warehalowski
DUNAJ, III., Paulusgasse 1.

Na tisoče motorjev v rabl. Ceniki zastoj. Ugodni pogoji za plačevanje. Na razpolago tudi že rabljeni petrolin motorji.

Vplačana akcijska glavnica **K 50,000.000**
Rezervni zaklad **K 12,550.000.**

K. k. priv.

Böhmische Union-Bank

(podružnica v Gradcu), centrala v Pragi.

Podružnice: Reichenberg, Jablonec, Brno, Olomuc, Blowitz, Jägerndorf, Tropolava, Rumburg, Zatec, Linec, Hohenelbe, Dornbirn, Salzburg, M.-Schönberg, Novi Jičín, Gradec, Ljubno (Gor. Štaj.), Celje, Kraljičin dvor, Celovec, Beljak; ekspozituri: Friedeck-Mistek in Braunau. Izvaja vse bančne transakcije in daje tozadavna pojasnila. Kupuje in prodaja efekte in valute, novce in kupone. Najceneje eskomptira trgovske menice. Prevzema denarne vloge proti vložnim knjižicam, blagajnim listkom in na tekoči račun. 229—12

ad III, št. II, 165/4/1911.

Razpis natečaja.

Na Primorskem se razpisujeta dve mesti inštruktorjev za mlekarstvo, eno s slovenskim in hrvaškim, drugo z italjanskim učnim jezikom; prvo za slovenski in hrvaški, drugo za italjanski del dežele. Kot sedež za prvo je za sedaj določena Gorica, za drugo Trst.

Poseben službeni red določa dolžnosti teh inštruktorjev, katere obstoje zlasti v strokovnem potovalnem poučevanju prebivavstva, ki se peča z mlekarstvom; in to tako, da poljudno predavajo in praktično pokazujejo o umni reji in oskrbi molzne živine, o pridobivanju mleka in ravnanju ž njim, o njega raznovrstni uporabi, o oskrbovanju mlekaren, siraren in planšarstva, posebno z ozirom na njih združeno organizacijo.

Inštruktorji za mlekarstvo so službeni organi c. k. namestništva in se nastavijo pogodbeno najprej za dve leti. Dobijo letni honorar 2400 K ter stalni potni paušal 2000 K, kateri prejemki se izplačujejo naprej v mesečnih obrokih.

Prosvitci za ti dve mesti naj vložijo najdalje do 20. septembra 1911 na to c. k. namestništvo svoje prošnje, opremljene z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, zdrave telesne konstitucije, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi, posebno v mlekarški stroki ter jezikovnega znanja.

Istočasno naj podajo obvezno izjavo, tekom katere dobe po obveščanju o ugodni rešitvi svoje prošnje bi mogli nastopiti to službo.

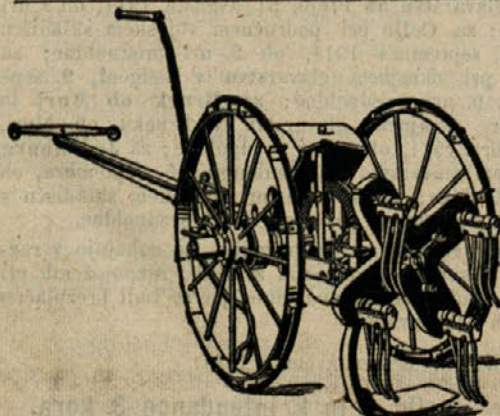
Ob sicer enakih sposobnostih imajo prednost oni prosvitci, ki so že naredili učiteljski izpit za kmetijske šole, in oni, ki razen učnega jezika zamorejo dokazati tudi zadostno znanje drugih deželnih jezikov. 339—1

Trst, 31. julija 1911.

Od c. k. namestništva.

Gospode naročevavce

uljudno prosimo, naj se pri kupovanju blagovolijo sklicevati na naš list.

Za izkopavanje krompirja je stroj „Welt“-Roder

Model 1911. 278—5

neizogibno potreben za vsakega kmetovavca! Enostavna in solidna konstrukcija, sestava, ki se ne da pogubiti. Za vsako zemljo, globino in širino priročen. Ni pretežek, dela se ž njim lahko, čisto in hitro, kar potrjujejo mnoga priznanja. Zahtevajte, da se Vam pošlje brezplačno cenik o „Welt“-Roderju št. 573 od tvrdke

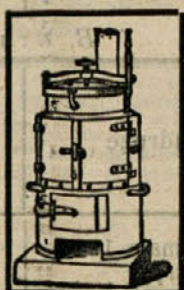
Ph. Mayfarth & Co.
Wien, II., Taborstraße 71.

680 prvih daril, zlatih kolajn i. t. d. — 1500 delavcev in uradnikov. — Preprodajavci in zastopniki se iščejo.

„TITANIA“ brzoparilnik za živinsko krmo

je cel iz kovanega železa in jeklenih ploč ter radi tega nepokvarljiv.

Neprekosano hitro razvije pare. Kuri se lahko s čim koll.

Posiljamo na poskusno. Prihranite 70% kurtiva. 320—10

Več tisočev v porabi. Iščejo se zastopniki. Zahtevajte cenik, število 132.

Tovarna za stroje Titania-Werke, Wels.
Glavno zastopništvo za Štajersko
Franc Asen, Gradec

Mariengasse št. 22.

Posebna tovarna strojev za košnjo, obračanje sena, brzoparilnikov, posnemalnikov, pralnih strojev, valov za likanje perila, pomivalnih miz i. t. d., i. t. d.

Lekarnarja A. Thierryja balzam

edino pristen z zeleno nuno kot varstveno znamko. Postavno zavarovan.

Vsako ponarejanje, posnemanje in prodaja drugega balzama z varljivimi znamkami s kazensko zasleduje in strogo kaznuje. — Ta balzam je zanesljivo sredstvo pri vseh boleznih dihal, kašlju, hruščenju, hripavosti, katarju gola, prsnih bolečinah, pljučnih boleznih, posebno pri influenci, boleznih v želodcu, vnetju jeter in vranice, pomanjkanju apetita, slabi prebavi, zapeklosti, boleč v zobeh in ustih, irganju po kosteh, opeklinah, priščen i. t. d. 12/2 ali 6/1 ali 1 velika specialna steklenica K 5.60.

Lekarnarja
A. Thierryja
edino pristna centifolijska maža

zanesljivo sredstvo pri ranah, oteklinah, vnetjih, tvorih, odstrani vse tuje stvari iz telesa in večkrat prihrani zelo boleče operacije. Pomaga celo pri zelo starih ranah i. t. d. 2 lončka staneta 3 K 60 e. Dobi se v lekarni pri angelju varhu Adolfa Thierryja v Pregrad pri Rogatcu. Tudi v večini apotek, na veliko pa v trgovinah medicinskimi drogami. 224a—192

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apothek des A. Thierry in Pregrada bei Rabitz-Sauerbrunn.

Za umno jesensko gnojenje

s katerim hočemo doseči popolne pridelke, treba pravočasno

kalijeve soli

za zimska žita in travnike. Fosforjeva kislina in dušec ne moreta sama nikdar narediti največjih pridelkov.

KAJNIT

in koncentrirane kalijeve soli pošiljajo vse kmetijske zadruge, podružnice c. k. kmetijske družbe in Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz 2. 325-3

Pojasnila in nasvete o porabi vseh umetnih gnojil daje brezplačno

kmetijska posredovalnica kalijevega sindikat a na Dunaju VIII/1, Skodagasse 8.

Dobra pitna voda podaljša življenje!

Iskanje in odpranje vrelčin, vodovode stavi pod garancijo kot specialiteto:

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni dobavnik, Mähr.-Weißkirchen.

Izborna priporočila na razpolago. — Ogljed na licu mesta zelo ceno.

181—24

Ponudba.

333—10

Imam šekasto kravo, dobro molznico z osmim teletom (4 tedne starim junčkom) in še z dobrim zobom. Brez teleta 15 do 16 l mleka na dan. Cena 425 K, in 1 samec, 11 mesecev star, bele barve, 123 cm visok in 145 cm širok, cena 150 K. **Franc Planinc,** kmet na Libni 9, pošta Videm na Štajerskem.

Mlinsko kamenje

zmesno, belo, surščno, vsake mere, najboljšje rude, nizke cene. Iz 8 lastnih kamenolomov, ki se razlikujejo po trdoti in sestavi. — Naroča se neposredno pri **Francu Leskovškemu, kamnoreški mojster** v Št. Jurju ob južni železnici. 317—4

Opozarja se pred prekupci, kateri tudi pravijo, da imajo svoje kamenolome.

Mnogo denarja si prihranite

če si naročite sukno in modne snovi naravnost iz tovarne za sukno pri tvrdki 322—4

Milice Tomec, Humpolec, Češko.

Vzorci se pošiljajo zastoj na ogled, če se piše po nje.